

1. SMĚRNICE PRO FORMACI, ŽIVOT A SLUŽBU TRVALÝCH JÁHNŮ V ČESKÉ REPUBLICE

N. 334/2007/6

CONGREGATIO
DE INSTITUTIONE CATHOLICA
(DE SEMINARIIS ATQUE STUDIORUM INSTITUTIS)

DECRETUM

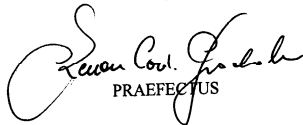
Congregatio de Institutione Catholica, ratione habita augescens numeri diaconorum permanentium apud plurimas nationes praesentium, elaborandam censuit *Rationem fundamentalem institutionis diaconorum permanentium*, ut maiori unitati eorum formationis maiorique efficaciae pastoralis eorum ministerii coram tertii millennii christiani provocationibus caveretur. Hoc documentum non solum quaedam principia directionis de formatione diaconorum permanentium vult offerre, sed etiam aliquas directorias normas unitarias, quae ab Episcoporum Conferentiis ob oculos haberi debeant in elaboratione suarum *Rationum* nationalium ad normam can. 236 CIC.

Pari ratione quod Concilium Vaticanum II de *Rationibus institutionis sacerdotalis* statuit, haec quoque *Ratio fundamentalis* exigit ab Episcoporum Conferentiis, quae diaconatum permanentem instauraverunt, ut proprias *Rationes* nationales recognitioni atque approbationi Sanctae Sedis submittant.

Conferentia Episcopalis Rei Publicae Cecchiae, obtemperando illi praeecepto, necessitates definitas specificasque condiciones suarum Ecclesiarum particularium prae oculis habens, hanc compositionem *Rationis institutionis diaconorum permanentium* eidem Congregationi ad obtinendam praescriptam approbationem supposuit. Haec *Ratio* doctrinae Concilii Vaticani II vigentique legislationi canonicae plene congruit, itinerarium offert completum aptaque praestat ad educandum instrumenta, quae ad formandas diaconorum maturas completasque personalitates sub respectu humano, spirituali, intellectuali ac pastoralis requiruntur. Inde candidati ita parati vitam vere evangelicam agere poterunt debitoque modo officia propria recepturi Ordinis complere.

Quibus omnibus rite consideratis et perpensis, haec Congregatio de Institutione Catholica (de Seminariis atque Studiorum Institutis), libenter praesentem *Rationem institutionis diaconorum permanentium*, huc in lingua polonica et italica transmissam, ad normam n. 15 *Rationis fundamentalis institutionis diaconorum permanentium*, ad **sexennium experimenti gratia approbat**, necnon ab iis ad quos pertinet fideliter observari iubet; servatis ceteris de iure servandis, contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Romae, ex Aedibus Congregationis de Institutione Catholica, die XXIV mensis Julii, A.D. MMIX.

PRAEFECTUS

SUBSECRETARIUS

ÚVOD

- Teologie církevního úřadu*   **1.** Kristus, kterého Otec posvětil a poslal na svět (srov. Jan 10, 36), poskytl prostřednictvím apoštolů účast na svém posvěcení a poslání jejich nástupcům, totiž biskupům¹; ti svěřili úkoly své služby v různých stupních různým jedincům v církvi. A tak Bohem ustanovenou církevní službu vykonávají na různých stupních kněžství ti, kteří se už odedávna nazývají biskupy, kněžími a jáhny (LG 28).
- Historie diakonátu*   **2.** Jáhenství bylo hojné v západní církvi až do pátého století, potom z různých důvodů postupně upadalo, až se stalo jen předstupněm pro kandidáty kněžského svěcení. Tridentský koncil nařídil znovuzavedení trvalého jáhenství, jak tomu bylo ve starověku, podle jeho povahy a podle původní úlohy v církvi.² Tento předpis však nebyl v praxi konkrétně uplatněn. Byl to právě II. vatikánský koncil, který stanovil, že by mohlo být „v budoucnu obnoveno jáhenství jako vlastní a trvalý hierarchický stupeň [...], a toto jáhenství se může udělit mužům zralejšího věku, a to i žijícím v manželství, a také schopným mladým mužům, pro které však musí zůstat v platnosti zákon celibátu“ podle ustálené tradice.³
- Obnova diakonátu v latinské církvi*   **3.** Souhrn zásad obnovy trvalého diakonátu v latinské církvi, ve shodě s doporučeními II. vatikánského koncilu, stanovil papež Pavel VI. v apoštolském listu *Sacrum diaconatus ordinem* (18. června 1967). Tentýž papež Apoštolskou konstitucí *Pontificalis romani recognito* (18. června 1968) potvrdil nový obřad udělování svěcení biskupům, kněžím a jáhnům definová-

¹ Srov. sv. IGNÁC MUČEDNÍK. *Ad Ephes.*, 6, 1: ed. F. X. FUNK, Patres Apostolici, I, Tubingae 1901, s. 218.

² Srov. TRIDENTSKÝ KONCIL. XXIII. zasedání, *Decreta De reformatione*, kán. 17: *Conciliarum Oecumenicorum Decreta*, cit. dvojjazyčné vydání, s. 750.

³ LG 29.

ním jejich materie i formy, a apoštolským listem *Ad pascendum* (15. srpna 1972) upřesnil podmínky k přijetí a svěcení kandidátů diakonátu. Základní elementy těchto předpisů jsou obsaženy v Kodexu kanonického práva (25. ledna 1983).

*Zavedení
trvalého diako-
nátu v ČR*

4. Služba trvalých jáhnů byla zavedena v České republice na základě rozhodnutí České biskupské konference ze dne 2. září 1998.

5. Ustavení trvalého diakonátu v České republice podporuje především potřebu ukázat diakonát jako specifický a trvalý hierarchický stupeň (srov. LG 29) a oživit tímto způsobem křesťanská společenství. Jde také o to, aby definované služby na misijním a evangelizačním úsilí církve, dosud naplňované spolupracujícími laiky, obdržely trvalou podporu v podobě svátostné milosti jáhenského svěcení, aby jejich další naplňování mohlo být účinnější (srov. AG 16; KKC, 1571).

1. TEOLOGICKÉ ZÁKLADY TRVALÉHO DIAKONÁTU

1.1. Specifický charakter diakonátu

*Vykonávání
jáhenské služby*

6. Jáhenská služba je v církvi dokumentována již od apoštolských dob. Ustálená tradice, potvrzená již svatým Irenejem, která pronikla do liturgie svěcení, spatřovala počátek jáhenství v události ustanovení „sedmi“, o nichž mluví Skutky apoštolů (6, 1–6). Služba (*diakonia*) náleží bytostně k celkovému poslání církve. Jáhnům je pak služba svěřena z úřadu církve zvláštním způsobem. Na počátečním stupni posvátné hierarchie stojí tedy jáhni, jejichž službu měla církev vždy ve veliké úctě.⁴ Diakonát tvoří nižší stu-

---

⁴ Srov. LG 29; PAVEL VI. Apoštolský list *Ad pascendum* (15. srpna 1972). AAS 64 (1972), s. 534.

peň ve služební hierarchii a je zapojením do služby Ježíše Krista.⁵

*Svátočnost
diakonátu*

7. Zvláštní podíl na Ježíšově diakonii získává věřící svátostnou cestou. Podobně jako dva stupně účasti na kněžství (episkopát a presbyterát), tak i stupeň služby (diakonát) je udělován prostřednictvím svátostného aktu nazývaného „svěcení“ (srov. KKC, 1554). Svátostnost jáhenského svěcení včleňuje vysvěceného do úřední služby církve se vztahem k trinitárnímu společenství, aby mohl plnit poslání po vzoru Ježíše Krista – Syna poslaného Otcem a pomazaného Duchem Svatým (srov. RFD 4; DMD 22 a 27).

*Ne ke kněžství,
ale ke službě*

8. Jáhen je svěcen ne ke kněžství, ale ke službě. Diakonát netvoří část kněžství a nepřináší s sebou kněžské funkce. Jáhen však přináší k hierarchii a příslušným způsobem i k účasti na působení, které je vlastní hierarchickému kněžství. Je určen k pomoci kněžím i ke službě celému společenství církve (srov. KKC, 1554). Svoje poslání vůči Božímu lidu v diakonii slova, liturgii i charitě vykonává ve spojení s biskupem a jeho kněžími (srov. LG 29). Na mimořádné spojení jáhna s biskupem ukazuje i fakt, že při obřadu svěcení pouze biskup na něj vkládá ruce (srov. KKC, 1569).

*„Materie“
a „forma“
svátosti*

9. Materií jáhenského svěcení je vkládání rukou biskupa, formou pak slova konsekrační modlitby, která má tři části: anamnézi, epiklézi a modlitbu přimluv. Esenciální formou je epikléze, která je vyjádřena slovy: „Prosíme, Pane, sešli na ně Ducha Svatého, ať je posiluje, aby darem tvé sedmeré milosti, věrně vykonávali posvátnou službu“ (Pontifikál; srov. RFD 6).

⁵ Srov. IGNÁC ANTIOCHSKÝ. *Epistula ad Magnesios* 2. 6, 1; srov. *Epistula ad Trallianos* 3, 1. Další svědectví najdeme u sv. Polykarpa ze Smyrny (*Ad Phil.* 5, 2), sv. Justina (*Apol.*, I, 65, 5; 67, 5), Tertuliána (*De Bapt.*, 17, 1), sv. Cypriána (*Epist.*, 15 a 16) i u sv. Augustína (*De cat. rud.*, I, c. 1, 1).

*Znamení
a zvláštní
svátostná
milost*

10. Diakonát, jako stupeň svěcení, vtiskuje příjemci znamení a uděluje zvláštní svátostnou milost. Znamení diakonátu je znamením připodobňujícím, rozlišujícím, nesmazatelně vtisknutým do duše svěcence, připodobňující jej ke Kristu – diakonu, sluhy všech (srov. KKC, 1570; RFD 7). S tímto znamením je spojena zvláštní svátostná milost, která jako „vigor specialis“ je darem k prožívání nové skutečnosti vycházející z této svátosti. „Jáhni, upevnění [...] svátostnou milostí, ve službě liturgii, slovu i charitě, slouží Božímu lidu ve spojení s biskupem a kněžími“ (KKC, 1588). Tato milost má trvalou moc a rozvíjí se v takové míře, do jaké je přijímána víra.

*Jáhne „svátostí“
Krista
Služebníka*

11. Spiritualita jáhna je spiritualitou služby. Skrze svátost svěcení se jáhne připodobňuje Kristu, který se stal služebníkem (diakonem) všech (srov. KKC, 1570) a stává se živým obrazem Krista Služebníka v církvi (srov. RFD 11, 72, 85), zvláštním svátostným znamením Krista Služebníka. Projevuje se to současně v naplňování i animování služby v církevním společenství jáhnem. (srov. RFD 5; AP 534–538).

1.2. Základní úkoly jáhna

12. Úřad jáhna je realizován skrze plnění tří základních úkolů církve – slova, liturgie a charity (martyria, leiturgia, diakonia), vytyčených skrze kompetentní moc (srov. LG 29).

*Úkol učit
(„munus
docendi“)*

13. Jáhne je povolán hlásat věřícím Boží slovo obsažené v Písmu svatém a ke vzdělávání a napomínání Božího lidu (srov. LG 29; RFD 9).

*Úkol posvěcovat
(„munus sancti-
ficandi“)*

14. Jáhne plní úkol posvěcování věrností v modlitbě, slavnostním udělováním křtu, uchováváním a udělováním eucharistie, asistováním a žehnáním ve jménu církve manželským svazkům, předsedáním smutečným a pohřebním obřadům, udělováním svátostí.

Služba jáhna má svůj počátek a naplnění v eucharistii. Nemůže být proto zaměňována s obvyklou sociální službou (srov. LG 29; RFD 9).

Úkol vést („minus regendi“) **15.** Úkol *vést* realizuje jáhen v zasvěcení se skutkům milosrdenství a pomoci potřebným (srov. LG 29), v animování společenství nebo různých církevních aktivit, zvláště charitativních. To je vlastně nejtypičtější služba jáhna (srov. RFD 9).

2. PRAVIDLA PRO FORMACI TRVALÝCH JÁHNŮ

2.1. Kandidáti trvalého diakonátu

Zvláštní závazek ke svatosti **16.** Jáhni, podobně jako všichni věřící, jsou povoláni k životu ve svatosti. Pozvání ke službě v církvi v síle konsekrace prostřednictvím svěcení, je zavazuje ke zvláštní péči o růst k dokonalé lásce (srov. LG 40; PDV 20).

2.1.1. Povolání

Rozpoznání povolání **17.** Kandidátem trvalého diakonátu může být muž obdařený zvláštním darem povolání ke službě v církvi, který toto povolání objevil v osobním dialogu s Bohem. Na svobodnou a milostiplnou výzvu Boha odpovídá ve svobodě a s láskou, chápe Boží výzvu k pokračování a zpřítomňování poslání Krista Služebníka.

18. Rozhodující hlas v rozpoznání povolání patří církvi. Toto rozpoznávání musí být prováděno podle objektivních kritérií, které zohledňují současně bohatou tradici církve i aktuální pastorační potřeby. Při rozpoznávání povolání k trvalému diakonátu je třeba vzít v úvahu současně všeobecné požadavky i ty, které se vztahují ke konkrétní životní situaci povolání (srov. RFD 29).

*Vlastnosti
osobnostní
a duchovní*

2.1.2. Charakteristika kandidátů

19. Kandidáti na jáhny, a později jáhni, musí mít odpovídající vlastnosti lidské i duchovní, a také vlastní kvalifikaci profesní. Při volbě kandidátů je třeba obrátit pozornost na to, zda vykazují „psychickou zralost, schopnost dialogu a komunikace, smysl pro zodpovědnost, pracovitost, vyrovnanost a obezřetnost“ (RFD 32).

20. Ke svěcení je možné připustit ty, kteří jsou obdarováni evangelními ctnostmi vyžadovanými službou. Z nich zvláštní význam mají: duch modlitby, eucharistická i mariánská zbožnost, prostá a pokorná účast na životě církve, láska k církvi a jejímu poslání, duch chudoby, poslušnosti a dovednosti vytvářet bratrskou jednotu, apoštolská horlivost, dispozice k přijetí služby, bratrská láska (srov. SDO II, 8; RFD 32; CIC, kán. 1029, 1051, 1°).

Od kandidátů je vyžadována také duchovní zralost. Může být formována v církevních organizacích, ale vždy s otevřeným postojem a dispozičním stanoviskem ve vztahu k diecéznímu biskupovi i faráři nebo služebnému charakteru služby.

*Obecné
požadavky*

2.1.3. Kanonické požadavky

21. K trvalému jáhenství mohou být připuštěni muži pokřtění (CIC, kán. 1024, 1050, 3°), a bířmovaní (CIC, kán. 1033, 1050, 3°), žijící v celibátu, ženatí nebo vdovci. Kromě toho, že se vyznačují pevnou vírou, čestnými úmysly, musí mít požadované vzdělání, těšit se dobré pověsti, zachovávat bezvadné zvyky, mít ověřené ctnosti, jako i jiné vlastnosti fyzické i psychické odpovídající charakteru přijímaných svěcení (srov. CIC, kán. 1029, 1051, 1°). Kandidáti mohou pocházet ze všech sociálních prostředí a vykonávat jakoukoli práci nebo zaměstnání, pokud nebude uznáno za nepatřičné k úřadu jáhna, ve světle církevních norem a moudrého uvážení vlastního ordináře (srov.

CIC, kán. 285, § 1). Musí být také možnost jejího souladu s formačními závazky a účinným naplňováním jáhenské služby (srov. RFD 34)

Kandidáti žijící v celibátu **22.** Muži, kteří byli povoláni k diakonátu jako neženatí, jsou zavázáni k životu v celibátu (srov. CIC, kán. 1087).

Ženatí kandidáti **23.** V případě ženatých mužů je třeba obrátit pozornost k tomu, aby byli připuštěni k trvalému diakonátu ti, kteří žijí alespoň pět let v manželství a těší se dobré pověsti (srov. RFD 37; SDO III, 11.13). Musí také předložit potvrzení o církevním sňatku a souhlas manželky ke službě jáhna (srov. CIC, kán. 1050, 3°).

Kandidáti-vdovci **24.** Po přijetí svěcení jáhni, a to také ti, kteří zůstali vdovci,⁶ nemohou uzavřít manželský svazek (srov. SDO III, 16; AP VI; CIC, kán. 1087).

25. Kandidáti vdovci jsou vyzváni k prokázání lidské i duchovní stálosti ve svém životním stavu (srov. RFD 38). Musí též garantovat nebo prokázat připravenost k zabezpečení odpovídající rodinné i křesťanské péče svým dětem.

Řeholníci **26.** Trvalí jáhni patřící do institutů zasvěceného života nebo do společenství apoštolského života (srov. SDO VII, 32–35) jsou povoláni k obohacení jejich služby zvláštním charismatem, které obdrželi. Jejich pastorační činnost, pod jurisdikcí místního ordináře,⁷ se vyznačuje rysy charakteristickými pro jejich zasvěce-

---

⁶ S cílem obdržet dispenz od překážky popsané v kán. 1087 list Kongregace pro bohoslužbu a svátosti (Prot. N. 263/97 ze dne 6. června 1997) předpokládá, že postačuje přítomnost pouze jedné z následujících okolností: významný a zdokumentovaný užitek ze služby jáhna v diecézi, do které patří – přítomnost malých dětí, potřebujících matku – přítomnost rodičů, nebo tchánů, v pokročilém věku, vyžadujících péči.

⁷ Srov. PAVEL VI. *Ecclesiae sanctae*, I, 25 par. 1.

ný život. Proto jsou povinni vyvinout úsilí směřující k harmonizaci řeholního povolání se služebným povoláním diakonátu a vnést svůj originální vklad do poslání církve (srov. RFD 39).

Věková hranice **27.** Nežentý kandidát trvalého jáhenství může být připuštěn ke svěcení teprve po dosažení dvacátého pátého roku života a nemá mít více než 55 let. Kandidát vázaný manželstvím – ne dříve než po dosažení třicátého pátého roku života (srov. CIC, kán. 1031, § 2; RFD 35; SDO II, 5, III, 12), nejpozději v 55 letech.

28. Kandidáti musí být svobodni od překážek popsanych v kánonu 1040 – 1042 CIC.⁸

29. Každý kandidát svěcení se musí při výběru životního stavu těšit náležité svobodě (srov. CIC, kán. 1026 a 1036). Před přijetím jáhenského svěcení musí přijmout službu lektora a akolyty a odpovídající čas tyto služby vykonávat (srov. CIC, kán. 1035), a rovněž skrze liturgický obřad přijetí má být v odpovídajícím čase věleňen do skupiny kandidátů svěcení (srov. CIC, kán. 1034).

30. Konečné rozhodnutí o připuštění do skupiny kandidátů svěcení, k přijetí služeb lektora a akolyty nebo přijetí samotného svěcení náleží diecéznímu biskupovi nebo vlastnímu řeholnímu představenému (srov. CIC, kán. 1029).

---

⁸ Překážkami popsányi v kánonu 1041 jsou: 1) jakákoli forma amence nebo jiné psychické choroby, z příčiny které – podle názoru odborníků – kandidát je považován za neschopného k správnému vykonávání služby; 2) hřích apostaze, hereze nebo schizmatu; 3) snaha uzavřít pouze civilní manželství; 4) dobrovolné zabití nebo vypuzení plodu, když skutek nastal; 5) vážné a úmyslné zranění sebe nebo jiného nebo usilování o sebevraždu; 6) tajné vykonání aktu svěcení. Obvyklými překážkami je vykonávání úřadu nebo povolání, které je zakázáno duchovním nebo neofytům (dokud podle uvážení ordináře kandidát nebude dostatečně upevněný (srov. CIC, kán. 1042).

2.2. Osoby a instituce odpovědné za formaci trvalých jáhnů

Odpovědní za formaci

31. Při formaci budoucích trvalých jáhnů mají zvláštní místo osoby, se kterými se kandidát setká v různých situacích. Patří k nim: diecézní biskup nebo vyšší řeholní představený, vedoucí formace, duchovní, pod jejichž vedením kandidát vykonává praxi, a společenství, ze kterých kandidát vyrůstá a ve kterých plní službu.

Úkoly a odpovědnost biskupa

2.2.1. Diecézní biskup (vyšší řeholní představený)

32. Prvním znamením a nástrojem Ducha Kristova při formaci trvalých jáhnů je jejich vlastní biskup nebo vlastní vyšší řeholní představený. Na něm spočívá poslední odpovědnost za rozeznání povolání a za jejich formaci (srov. CIC, kán. 1025 a 1029). Biskup plní tyto úkoly obvykle prostřednictvím vybraných spolupracovníků. Je zavázán, v možné míře, poznat osobně všechny kandidáty připravující se k přijetí jáhenského svěcení (srov. RFD 19).

33. Do kompetence diecézního biskupa patří rozhodnutí o okolnostech zavádění trvalého jáhenství ve své diecézi.

34. Diecézní biskup se stará o odpovídající katechezi směřovanou ke všem věřícím ve své diecézi. Má být určena současně jak laikům, tak kněžím a řeholníkům, a musí mít za cíl usnadnění plného porozumění úřadu jáhna. Diecézní biskup může pověřit formaci svých kandidátů jiné formační instituty, regionální nebo celostátní. Diecézní biskup vyvine také odpovídající úsilí směřující k vytvoření zvláštního diecézního zákona vycházejícího z těchto norem a aktuálních zkušeností, který bude průběžně aktualizován (srov. RFD 16).

35. Ustanovení trvalého diakonátu pro řeholníky je právo rezervované výlučně Apoštolskému stolci, je muž náleží zkoumání a schválení mínění generálních kapitul zapojených do této věci (srov. SDO VII, 32). Každý institut nebo společenství, které obdržely právo obnovit trvalé jáhenství, přijímá odpovědnost za lidskou, duchovní, intelektuální i pastorační formaci svých kandidátů. Institute i společenství musí tedy připravit vlastní formační program, který by odrážel charisma i spiritualitu vlastní institutu nebo společenství a současně odpovídal těmto pravidlům, zvláště pokud jde o formaci intelektuální a pastorační (srov. RFD 17).

2.2.2. Diecézní vedoucí formace

Vedoucí formace

36. Diecézní biskup jmenuje vedoucím formace zkušeného duchovního, který má zvláštní odpovědnost za formační přípravu. Jeho úkolem je vedení formačních setkání a osobní doprovázení aspiranta či kandidáta trvalého jáhenství. Na konci přípravy podává svědectví o způsobilosti kandidáta k přijetí jáhenského svěcení. Spolupracuje a udržuje pravidelný kontakt s ostatními osobami pověřenými formací.

2.2.3. Tutor

Tutor

37. Vedoucí formace v případě potřeby vybírá tutora – zkušeného jáhna či kněze, kterého následně jmenuje diecézní biskup. Tutor je přímým průvodcem aspiranta či kandidáta a zodpovídá podle okolností za jednu osobu nebo za malou skupinu. Spolupracuje a udržuje pravidelný kontakt s ostatními osobami pověřenými formací. Je seznámen s náplní formačního programu.

2.2.4. Duchovní vůdce

Duchovní vůdce

38. Duchovní vůdce si každý aspirant nebo kandidát volí sám, a to se schválením diecézního biskupa. Duchovní vůdce spolupracuje a udržuje pravidelný kontakt s ostatními osobami pověřenými formací. Je seznámen s náplní formačního programu.

	2.2.5. Farář (pověřený kněz)
<i>Farář</i>	39. Farář (pověřený kněz) je duchovní správce farnosti, kde má aspirant nebo kandidát trvalé kanonické bydliště. Výjimku z tohoto ustanovení může udělit diecézní biskup na doporučení vedoucího formace. Vlastní farář je seznámen s náplní formačního programu. Stará se o pastorační formaci aspiranta nebo kandidáta. Spolupracuje a udržuje pravidelný kontakt s ostatními osobami pověřenými formací.
	2.2.6. Profesori
<i>Profesori</i>	40. Profesori teologických fakult, na kterých studují aspiranti a kandidáti, zajišťují intelektuální formaci a nezanedbávají ani spirituální rozměr formace.
	2.2.7. Společenství, ze kterého kandidáti pocházejí
	41. Kandidát, pocházející z definovaného prostředí, v sobě nese jistou podmíněnost. Během formace je třeba brát v úvahu vliv těchto prostředí: rodina, farnost nebo hnutí, společenství, katolické organizace, pastorační prostředí.
<i>Rodina</i>	42. Rodina, ze které aspiranti a kandidáti pocházejí, může díky podpoře procesu formace poskytovat výjimečnou pomoc svou modlitbou, postojem plným úcty, dobrým příkladem rodinných ctností, materiální a duchovní pomocí, zvláště v těžkých chvílích (srov. PDV 68). V případě aspirantů a kandidátů ženatých je třeba udělat všechno, aby uzavřené manželství účinně přispívalo k upevnění formace k jáhenství (srov. RFD 27).
<i>Farnost</i>	43. Farní společenství je povinno pomáhat v procesu přípravy každému svému členu povolnému k diakonátu modlitbou a účastí na katechezi, která připravuje věřící na tuto službu, a kandidátům je cennou pomocí při rozpoznávání jejich povolání (srov. RFD 27). Farnost je rovněž místem výkonu pastorační praxe kandidátů.

Církevní organizace a hnutí

44. Církevní organizace a hnutí, ze kterých aspiranti a kandidáti trvalého jáhenství pocházejí, mohou být pro ně neustálým zázemím, zdrojem pomoci a podpory. Současně však mají mít úctu k povolání k jáhenství svých členů, nebýt překážkou v jeho dosažení, nýbrž podporovat je k získání duchovní zralosti a autentické jáhenské disponibility (srov. RFD 27). Měly by respektovat univerzální charakter povolání jáhna ke službě v církvi.

Integrální formace trvalých jáhnů

2.3. Rozměry formace trvalých jáhnů

45. Formace trvalých jáhnů má čtyři rozměry: lidský, duchovní, intelektuální a pastorační (srov. RFD 66–88).

Doba formace

46. Formační program, závazný pro všechny kandidáty, trvá nejméně tři roky. Kromě propedeutického období obsahuje studium na teologické fakultě a účast na programu pravidelných formačních setkání (srov. CIC, kán. 236; RFD 49).

Kandidáti

47. Kandidáti, a to jak ženatí tak celibátní, získávají formaci shodně s programem schváleným Českou biskupskou konferencí, rozloženou na tři roky (srov. CIC, kán. 236, odst. 2). Tento program je realizován v kontextu aktivní účasti ve společenství kandidátů (srov. RFD 51). Obsahuje vlastní kalendář modlitebních i formačních setkání s ohledem na prožívání společných chvil ve společenství aspirantů. Z důvodu pracovních závazků a rodinných povinností kandidátů probíhají setkání ve večerních hodinách, na konci týdne, příp. ve volném čase mimo pracovní dobu (srov. RFD 51).

Kandidáti z Institutů zasvěceného života

48. Kandidáti, kteří jsou členy Institutů zasvěceného života nebo Apoštolských společenství, provádějí formaci podle direktiv „ratio“ vlastního institutu nebo společenství, nebo také využívají strukturu formace diecéze, ve které přebývají (srov. RFD 52).

49. Ve výjimečných a odůvodněných situacích se připouští možnost speciálního formačního programu, podle zásad obsažených v RFD 53–54.

50. Do formace je třeba odpovídajícím způsobem začlenit manželku a děti ženatých kandidátů. „Zvláště je třeba připravit specifický formační program pro manželky, který by je připravil na jejich budoucí poslání doprovázet a podporovat službu manžela“ (RFD 56).

2.3.1. Formace lidská

Formace zralé osoby

51. Cílem lidské formace je formování zralé osoby. Kandidáti jáhenství, aby dobře plnili svoji službu, musejí získat a rozvíjet takové vlastnosti jako: láska k pravdě, poctivost, čestnost, svědomitost, úcta ke každé osobě, pocit spravedlnosti, věrnost danému slovu, opravdový soucit, důslednost v jednání, a také vyvážené hodnocení a chování (srov. PDV 43; RFD 66). Zvláště důležitá je pro jáhny schopnost udržovat spojení s druhými a budování společenství (srov. RFD 67), což vyžaduje formování následujících postojů: laskavosti, pohostinnosti, opravdovosti a upřímnosti ve slovech i úmyslech, moudrosti a diskrétnosti, velkodušnosti a připravenosti ke službě, otevřenosti a bratrství a neustálé připravenosti k odpouštění, porozumění a utěšování (srov. tamtéž). Prožívání těchto vztahů s jinými je možné díky hluboké citové vyzrálosti. Taková vyzrálost umožňuje odhalení fundamentálního významu lásky ve vlastním životě a vítězství nad vlastním egoismem (srov. RFD 68).

52. Dosažení autentické lidské zralosti je možná výchovou ke svobodě, která „vyžaduje, aby člověk opravdu ovládal sebe sama a aby byl rozhodnut bojovat a překonávat různé formy sobectví a individualismu, které ohrožují život každého z nás, aby dokázal

být otevřený vůči jiným a velkomyslný v odevzdanosti a ve službě bližnímu“ (PDV 44; RFD 69). Výchova ke svobodě zakládá také podobu svědomí, aby bylo schopno rozeznávat a slyšet Boží hlas (srov. RFD 69).

Formace duchovní

2.3.2. Formace duchovní

53. Duchovní formace tvoří střed každé křesťanské formace. V případě jáhnů je jejím zvláštním cílem usilování o rozvoj nového života obdrženého při křtu (srov. RFD 71) v duchu služby (srov. RFD 11).

Dokonalým vzorem této spirituality je Kristus Služebník, který „nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil“ (Mt 20, 28). V následování Krista v sobě musí kandidát rozvíjet specifické vlastnosti jáhenství, jako jsou: čistota srdce, naprosté a nezištné darování sebe, pokorná a sloužící láska k bratřím, zvláště nejpotřebnějším, trpícím a chudým, volba obětavého stylu života a chudoby (srov. RFD 72). Sílu k tomu bude čerpat z eucharistie a Božího slova. Jáhenská služba, zvláště nejpotřebnějším, je logickou konsekvencí služby u eucharistického stolu a naslouchání a hlásání Božího slova (srov. RFD 73–74). Projevuje se to častou účastí na eucharistii a v každodenní četbě Písma svatého spojené s meditací a modlitbou (srov. RFD 74). Kandidáti jáhenství dělají vše, co tvoří jejich duchovní úkoly a závazky, zvláště se modlí za církev a v jejím jménu. Všem jejich setkáním musí proto vévodit Liturgie hodin (srov. RFD 75).

Duchovní formace kandidátů jáhenství musí obsahovat rovněž autentickou výchovu k eklesiální poslušnosti, která má garantovat církevní autentičnost apoštolského zápalu (srov. RFD 76).

Jáhen musí harmonicky spojovat dřívější zkušenosti duchovního života s duchovností vlastní jeho stavu (srov. RFD 12 a 71).

54. Prostředkem duchovní formace jsou měsíční dny soustředění a každoroční rekolekce, formační setkání během dalších etap přípravy a také trvalé duchovní směřování (srov. RFD 77). Vedoucí formace si ověřuje, že po celou dobu formace je kandidát veden schváleným duchovním vůdcem.

2.3.3. Formace intelektuální

*Formace
intelektuální*

55. „Intelektuální formace je nezbytným rozměrem jáhenské formace, protože jáhnovi přináší vydatnou oporu pro jeho duchovní život a cenný nástroj pro jeho službu“ (RFD 79). Intelektuální formace se získává studiem na katolických fakultách v oboru teologie nebo absolvováním studia se srovnatelným obsahem. Počet přednášek a seminářů čítá nejméně tisíc hodin. Pro jáhenskou službu je nutné absolvovat alespoň bakalářské studium včetně závěrečné zkoušky, pro jáhny zaměstnané v církvi se doporučuje magisterské studium.

2.3.4. Formace pastorační

*Formace
pastorační*

56. Pastorační příprava kandidáta jáhenství obsahuje nauku pastorální teologie (srov. RFD 86) a stanovenou praxi (srov. RFD 87) – to znamená speciální přednášky a semináře na teologických fakultách, a praxi u farářů nebo jiných duchovních, kteří jsou vybráni vedoucím formace trvalých jáhnů v součinnosti a po dohodě s dalšími osobami zodpovědnými za formaci (srov. RFD 24). Praktická pastorační formace má pomocí opakování teoretických základů, reflexí vlastních zkušeností a praktických cvičení vést k získání schopnosti pro pastorační působení v sociální oblasti, ve farnosti, v různých způsobech služby slova a ve slavení svátostí.

Společná formace jáhna a jeho rodiny

2.3.5. Formace z hlediska rodinného života

57. Při formaci ženatých jáhnů není možné pominout význam vkladu, který vnáší do podoby svého rodinného života. Muž i žena vstupující do společného života jsou vyzváni, aby pomáhali a sloužili sobě navzájem (srov. GS 48). Proto také žena má bezprostřední podíl na jeho jáhenské službě. Jáhen i jeho žena mají být živým příkladem věrnosti a nerozlučitelnosti křesťanského manželství, aby v duchu víry řešili výzvy manželského života a požadavky každodenního života, upevňovali rodinný život nejen ve shodě s církví, ale s celým společenstvím. Jejich život má být svědectvím toho, jak rodinné povinnosti, práce a služba mohou být harmonizovány službou k poslání církve. Jáhni, jejich ženy a jejich děti mohou být příkladem a povzbuzením pro všechny ostatní, kteří se snaží o formaci svého rodinného života. Dostát těmto úkolům vyžaduje odpovídající přípravu, která nese název „rodinná formace“ (srov. RFD 56; DMD 81).

58. Je doporučeno, aby aspiranti, kandidáti i samotní trvalí jáhni patřili se svými rodinami k církevním hnutím, která jsou zaměřena na formaci manželství a rodin. První etapou zkoušky prožívání společné formace budou pro aspiranty a jejich rodiny (srov. RFD 42 a 47) rekolekce, pokud možno dvoutýdenní, zakončující propedeutické období a předcházející obřad přípuštění mezi kandidáty svěcení.

Etapy formace

2.4. Etapy formace

59. V *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum* jsou popsány jednotlivé doby formace. Vyznačují postupné etapy nabízené cesty příslušného období přípravy ke svěcení, které činí svěcence „nástrojem Krista pro jeho církve“ (Úvod k RFD a DMD 1).

2.4.1. Přijetí aspirantů

Přijetí aspirantů **60.** Rozhodnutí vstoupit na cestu formace k trvalému diakonátu je osobním rozhodnutím samotného aspiranta. Může být podporováno církevním společenstvím, řeholní komunitou nebo hnutím, ke kterému náleží. Může to být také odpověď na požadavek vyjádřený farním společenstvím, do kterého patří. Toto rozhodnutí musí být oznámeno diecéznímu biskupovi prostřednictvím faráře nebo vyššího představeného v případě řeholníků (srov. RFD 40).

Přijímací řízení **61.** Biskupovi nebo vyššímu představenému musí být předloženo:

- 1) písemné představení kandidáta farářem nebo vyšším představeným jménem společenství, spolu s charakteristikou dosavadního pastoračního angažování
- 2) písemná žádost aspiranta s vypsáním motivů, které jej vedly k tomuto rozhodnutí
- 3) životopis
- 4) vyplněný formulář přihlášky se všemi přílohami
- 5) písemné vyjádření lékaře, že je tělesně zdrav
- 6) ve zvláštních případech výsledky testů provedených u určeného psychologa.

Poté aspirant absolvuje přijímací pohovor před komisí určenou diecézním biskupem nebo vyšším představeným. Diecézní biskup nebo vyšší představený rozhodne o přijetí aspiranta do propedeutického období – přípravné doby formace. (srov. RFD 40). S tímto rozhodnutím bude aspirant seznámen písemně.

2.4.2. Propedeutické období

Cíle a program **62.** Propedeutické období začíná přijetím do skupiny aspirantů a trvá nejméně tři měsíce (srov. RFD 41). Toto období může být prodlouženo z důvodu doplnění základního teologického vzdělání. V tomto období aspirant zůstává ve stálém spojení s tutorem a du-

chovným vůdcem, vedoucím formace, a společenským aspirantů, jejichž „život je regulován vhodným rytmem formačních a modlitebních setkání“ (srov. RFD 42). Propedeutické období – to je doba, během které se neabsolvují přednášky, ale pouze modlitební a výchovná setkání, reflexe a konfrontace, napomáhající objektivnímu rozpoznání povolání, probíhající podle dobře rozpracovaného plánu (srov. RFD 43). Slouží také k seznámení se s teologií a spiritualitou jáhenství (srov. RFD 41).

2.4.3. Uvedení do skupiny kandidátů jáhenství

Význam obřadu

63. Propedeutické období končí exerciciemi aspirantů a jejich rodin, a slavnostním liturgickým obřadem uvedení do skupiny kandidátů jáhenství (srov. RFD 45). Předchází jej první skrutinium, tzn. akt rozpoznání schopností kandidáta⁹ (srov. CIC, kán. 1051). Do skupiny kandidátů mohou být začleněni pouze ti, u kterých diecézní biskup (nebo vyšší řeholní představený) získá – ať již skrze osobní poznání nebo na základě informací od zodpovědných – pevnou morální jistotu o jejich schopnosti (srov. RFD 44).

Prosbu o uvedení do skupiny kandidátů

64. Liturgickému obřadu uvedení do skupiny kandidátů musí předcházet vlastnoručně napsaná žádost aspiranta adresovaná diecéznímu biskupovi nebo vyššímu řeholnímu představenému (srov. RFD 48). Uvedení do skupiny kandidátů je prvním znamením oficiálního uznání povolání. Vyžaduje však potvrzení

---

⁹ Kompletní písemná dokumentace vztahující se ke každému skrutiniu musí být uložena v osobním spisu každého kandidáta a předána, po jáhenském svěcení, do diecézního archivu kurie nebo kompetentního vyššího představeného (KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI. *Okružní list nejdůstojnějším diecézním biskupům a jiným ordinářům, obsahující kanonické úpravy ohledně přípuštění ke svěcení: skrutinia se týkají způsobilosti kandidátů ke svěcení ze dne 10. listopadu 1997, Prot. N. 589/97. Notitiae 33 (1997), s. 507–518). V aktech každého kandidáta má být shromážděna dokumentace požadovaná kanonickým právem (KONGREGACE PRO BOHOSLUŽBU A SVÁTOSTI. *Okružní list, Příloha I*).*

v následujících letech formace, než bude přijato rozhodnutí o připuštění kandidáta ke svěcení. Z přijetí mezi kandidáty jáhenství neplyne právní nárok kandidáta na přijetí jáhenského svěcení.

2.4.4. Služby

*Přijetí služeb
lektora a akolyty* **65.** Kandidát se po prvním roce kandidátské formace písemnou formou obrací na vlastního představeného s prosbou o udělení služby lektora, a po druhém roce o udělení služby akolyty (srov. CIC, kán. 1035, § 1). Při uvedení do služeb berou představení v úvahu pokrok kandidáta ve formaci a jeho vlastnosti a charakter, podle pokynů Apoštolského stolce.¹⁰ Služba akolyty musí být kandidátem vykonávána nejméně šest měsíců (srov. CIC, kán. 1035, § 2).

2.4.5. Jáhenské svěcení

*Prohlášení
a prosba
o udělení
svěcení* **66.** Po ukončení tří let základní formace může kandidát přijmout jáhenské svěcení. Tehdy předkládá svému představenému vlastnoručně napsanou prosbu o udělení svěcení a vlastnoručně pořízené a podepsané prohlášení, potvrzující, že svěcení přijme z vlastní vůle a dobrovolně a že se této službě zasvěcuje navždy (srov. CIC, kán. 1036). Vedoucí formace připraví votum – mínění o kandidátovi, které zašle jeho představenému (srov. CIC, kán. 1051).

*Připojené
dokumenty* **67.** K prosbě o udělení svěcení musí kandidát doložit potvrzení o křtu a biřmování a o přijetí služeb akolyty a lektora, potvrzení o náležitě vykonaných studiích (srov. CIC, kán. 1032) a je-li ženatý – pak také potvrzení o sňatku a písemné vyjádření souhlasu manželky (srov. RFD 61).

*Rozhodnutí o
udělení svěcení* **68.** Rozhodnutí o připuštění ke svěcení činí diecézní biskup nebo vyšší řeholní představený na základě

---

¹⁰ Kongregace pro bohoslužbu a svátosti.

osobní znalosti kandidáta nebo na základě dokumentace, která je mu předána. Pozitivní rozhodnutí připuštění musí být vyjádřeno formou dekretu vydaného ve vhodné dobu předem – ne později než měsíc před datem svěcení.

69. Před přijetím jáhenského svěcení kandidát musí:

a) složit vyznání katolické víry v přítomnosti biskupa nebo jeho delegáta nebo před vyšším představeným, a vlastnoručně je podepsat (srov. CIC, kán. 833, § 6).

b) složit přísahu věrnosti¹¹

c) učinit osobní prohlášení o své svobodě k přijetí svěcení a vědomosti o závazcích a příkazech spojených se svěcením na celý život, zvláště závazku dodržovat celibát, je-li zákonem vyžadován (srov. CIC, kán. 277, § 1). Toto prohlášení musí kandidát napsat vlastnoručně a vyjádřit jej vlastními slovy, nikoliv opsat podle hotového formuláře (viz CIC, kán. 1026, 1028, 1036). Je vhodné, aby se vykonání těchto úkonů odehrálo veřejně a za účasti věřících, během celebrace eucharistie, po homilii. Tyto tři vyjmenované dokumenty musí zůstat v personální složce kandidáta spolu s dokumenty svěcení.

70. Není správné, aby rodina kandidáta nebo farní společenství automaticky předpokládala jeho budoucí svěcení, aniž byl tento fakt sdělen ze strany kompetentní moci, a zvláště aby bylo bez tohoto oficiálního sdělení ohlášeno datum nebo činěny přípravy na svěcení. Chování tohoto druhu může mít formu psychologického tlaku, kterému je třeba bránit všemi možnými způsoby. Všichni kandidáti jsou zavázáni absolvovat nejméně pětidenní exercicie na místě a způsobem, který určí ordinář (srov. CIC, kán. 1039).

---

¹¹ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Vyznání víry a přísaha věrnosti* (1. července 1988). AAS 81 (1989), s. 104–106.

Udílání svěcení **71.** Svěcení je třeba udělovat během mše svaté, v neděli nebo příkazaný svátek, ale z pastoračních důvodů je možné je udělovat i v jiné, např. i všední dny (srov. CIC, kán. 1010). Svěcení je udělováno v katedrále, ovšem z pastoračních důvodů může být udělováno i v jiném kostele nebo kapli. Na svěcení jsou pozváni duchovní a další věřící (srov. CIC, kán. 1011).

2.4.6. Stálá formace

Význam a cíl stálé formace **72.** Přijetí jáhenského svěcení je završením intenzivní přípravy a současně začátkem nové etapy života, která bude od té chvíle mimořádným způsobem zasvěcena službě Bohu, lidem a církvi. Jáhen musí dále pokračovat ve formaci takovým způsobem, aby „povolání «k» jáhenství pokračovalo a znovu vyjadřovalo jeho povolání «v» jáhenství“ (srov. DMD 63).

73. Na diecézním biskupovi spočívá povinnost péče o stálou formaci jáhnů, které se oni musí ochotně účastnit (srov. DMD 63). Samotný průběh permanentní formace je třeba opřít o daný projekt, který zohledňuje dvě úzce spolu spojené formační roviny: diecézní a farní (srov. DMD 76). Aby se správně zvolily prostředky i čas, a vyhnulo se všem improvizacím ve stálé formaci, *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium* předpokládá vytvoření „zodpovědné formační“ skupiny biskupem v rámci diecéze nebo využívání již vypracovaných metod formace mezi- nebo nad- diecézní (srov. DMD 79).

74. Úspěšnost stálé jáhenské formace záleží především na osobní angažovanosti jáhna. Musí být přesvědčen o její potřebnosti a pečovat o její vlastní průběh. Vyžaduje to od něj vnitřní disciplínu, svědomitost a závaznost.

*Stálá formace
lidská*

75. Stálá jáhenská formace obsahuje především celý proces jeho osobního obrácení každého jáhna (srov. DMD 65). Je třeba zajistit mu v tomto ohledu nezbytnou pomoc ze strany církve, a to především skrze odpovědně připravené formátory (srov. DMD 66 a 79). Jáhni musí mít možnost výběru duchovního vůdce, akceptovaného diecézním biskupem, se kterým udržují řádné kontakty a mají častá setkání (srov. DMD 66). Cílem formace je pomoci jáhnovi připodobňovat se stále více Kristu Služebníku, milujícího všechny a pomáhajícího všem (srov. DMD 67). Je pokračováním počáteční formace (srov. DMD 67). Musí proto zohledňovat čtyři roviny: lidskou, duchovní, intelektuální a pastorační. Musí mít též charakter plný, systematický i individuální, obsahující a spojující všechny rozměry života a služby jáhna (srov. DMD 68).

76. Cílem stálé lidské formace jáhna je získávání a zušlechťování lidských vlastností. V každodenním životě se má snažit o dobrotu srdce, trpělivost, laskavost, o lásku ke spravedlnosti, věrnost danému slovu, o odpovědné chování vůči svobodně přijatým úkolům, o ducha služby, atd. Praktikování těchto ctností pomůže jáhnům stát se vyrovnanými osobnostmi, zralými v jednání a v rozlišování činů i okolností. Je právě tak důležité, aby jáhen, vědom si toho, že jeho společenské chování je příkladem pro druhé, uvažoval o důležitosti schopnosti dialogu, o správnosti různých forem lidských vztahů, o schopnosti rozlišovat kultury, o ceně přátelství, o ušlechtilosti vystupování (srov. DMD 69).

*Stálá formace
duchovní*

77. Stálá formace duchovní „musí u jáhnů rozvíjet postoje spojené s trojitou diakonií – slova, liturgie a charity“. Slouží tomu: systematická četba a rozjímání nad Písmem svatým, seznamování se s tradicí a litur-

gickými knihami, kurzy a speciální školení věnovaná studiu teologické tradice křesťanství a využívání všech vhodných prostředků rozvíjejících duchovní život, jako například duchovní vedení, chvíle zvláště intenzivního prožívání spirituality, návštěva míst velkého duchovního významu. Jáhen je povinen každoročně se účastnit duchovních cvičení. Je doporučeno, aby si tam vytýčil konkrétní program na určitou dobu života, který může úspěšně verifikovat s duchovním vůdcem. Nezastupitelným zdrojem duchovní formace jáhna a centrem jednotícím všechny její součásti je eucharistie (srov. DMD 70).

Stálá formace intelektuální

78. Stálá doktrinální (intelektuální) formace jáhnů se má konat účastí na studijních dnech, doplňujících školeních, kurzech nebo seminářích v teologických institutech a také individuálním, systematickým a soustředěným studiem Katechismu katolické církve a dokumentů učitelského úřadu církve, především těch, které definují stanovisko církve k aktuálním doktrinálním a morálním problémům. Nezbytná je rovněž dobrá orientace v sociální nauce církve (srov. DMD 72). Každý jáhen je povinen dbát o rozšiřování své knihovny teologicko-pastoračního charakteru (srov. RFD 84), stejně jako o četbu vhodných knih, periodik a dalších (srov. DMD 65). Pro některé jáhny může být způsobem prohlubování intelektuální formace speciální studium popsanych teologických disciplin, umožňující dosažení akademických stupňů. Systematické vzdělávání jáhnů slouží k prohlubování jejich teologických znalostí, stálému ožívání jejich služby a jejímu přizpůsobování potřebám církevních společenství (srov. DMD 72).

Stálá pastorační formace

79. Stálá pastorační formace jáhnů je spojena se závazkem stálého zdokonalování vlastní služby, mimo jiné poznáváním pastoračních metod. Jáhen je povzbuzován „k neustále dokonalejšímu seznamování se

se skutečnou situací lidí, k nimž je poslán, k rozeznávání hlasu Ducha v historických okolnostech, v nichž se nachází, a k hledání nejvhodnějších metod a nejužitečnějších forem k dnešnímu uskutečňování jeho služby“ (PDV 72).

Formace službou

80. První měsíce jáhenské formace naplní sama služba. „Její vykonáváním jáhen dozrává a stále více zaměřuje své osobní povolání ke svatosti v plnění vlastních povinností vůči společnosti a církvi, zvláště funkcí a závazků týkajících se jeho služby“ (DMD 75). Mimořádným cílem formace jáhnů je probouzet v nich vědomí poslání, které jim pomáhá překonat napětí mezi spiritualitou a službou či také rozdvojení mezi eventuálním světským zaměstnáním, které mohou vykonávat, a přijatou svátostí svěcení a s ní spojenou jáhenskou službou (srov. DMD 66).

Výměna zkušeností

81. Diecézní biskup a další osoby zodpovědné za stálou jáhenskou formaci musí usilovat o řádná setkávání jáhnů na úrovni diecézní nebo subdiecézní, na kterých by byly řešeny otázky týkající se liturgie, spirituality a stálé formace. Užitečné bude rovněž organizování pravidelných setkání s diecézním biskupem za účasti kněží, jáhnů, řeholníků a laiků angažovaných v pastoračních aktivitách. Cílem takovýchto setkání musí být výměna zkušeností a zajištění jednoty činností v různých situacích pastorální koncepce (srov. DMD 78). Jáhni také pravidelně využívají iniciativy, které pro stálou formaci připravuje ČBK a diecéze: rekolekce, konference, symposia, sjezdy, kongresy, kurzy atd. (srov. DMD 82).

Permanentní formace rodin trvalých jáhnů

82. Situace ženatých trvalých jáhnů vyžaduje, aby kromě již uvedených forem stálé výchovy a vzdělání, angažujících je samotné, byly naplánovány a pořádány „iniciativy a plány stálé formace, které budou angažovat v jistém smyslu a určitých situacích také je-

jich manželky a celé rodiny“ (srov. DMD 81). Tehdy by se rodiny trvalých jáhnů účastnily například dvou-
týdenní formace, spojující odpočinek těla s duchovní
a intelektuální formací. Jde o to, aby pastorační anga-
žovanost otce rodiny neeliminovala jeho život rodin-
ný a současně, aby odpočinek sceloval rodinu a pro
všechny se stával místem výměny myšlenek, svědec-
tví, intelektuálního přemýšlení, modlitby a obrácení.

3. SLUŽBA A ŽIVOT TRVALÝCH JÁHNŮ

3.1. Inkardinace

Inkardinace

83. Jáhen se od chvíle přijetí svěcení stává duchovním inkardinovaným do diecéze nebo řeholního institutu nebo společenství apoštolského života (srov. CIC, kán. 266). Svou službu bude jáhen v každém případě vykonávat pod vedením biskupa v tom všem, co se týká pastorače, vysluhování Božího kultu a činností apoštolátu (srov. DMD 4).

3.2. Práva a povinnosti

3.2.1. Vlastní všem členům duchovního stavu

Práva a povinnosti vyplývající z přijetí svěcení

84. Svěcením se jáhen stává článkem hierarchie církve a současně nabývá práva, a bere na sebe povinnosti vlastní tomuto stavu, kodifikované v kánonech 273–289, s výjimkami vyjmenovanými v kánonu 288 CIC a shodně s normami tohoto dokumentu.

3.2.2. Poslušnost vůči biskupovi

Poslušnost vůči biskupovi

85. Slibem poslušnosti biskupovi, složeným v rámci obřadu svěcení, se jáhen zavazuje k přijetí a věrnému plnění úkolů svěřených mu skrze jeho ordináře (srov. CIC, kán. 274, § 2). Oblast poslušnosti a disponibility je definována samou jáhenskou službou a navíc, subjektivně, přímo i bezprostředně vyplývá z této služby. Diecézní biskup v dekretu popíše jáhnovi úkoly a teritoriální nebo personální okruh, v rámci kterého má vykonávat apoštolskou službu (srov. DMD 8).

	3.2.3. Oděv
<i>Oděv</i>	86. Na základě kánonu 284 CIC je stanoveno, že mimo vykonávání liturgických funkcí je oděvem trvalého jáhna v ČR odpovídající důstojný světský oděv (s připnutým křížkem v klopě saka.) Během vykonávání liturgických funkcí naopak používá oděv v souladu s liturgickými předpisy.
	3.2.4. Liturgie hodin
<i>Liturgie hodin</i>	87. Na základě kánonu 276 § 2, odst. 3 CIC je trvalý jáhen povzbuzován ke každodennímu vykonávání celé Liturgie hodin a stanovuje se, že má povinnost každodenní modlitby ranních chval a večerních nešpor.
	3.3. Ztráta jáhenského stavu
<i>Ztráta jáhenského stavu</i>	88. Přijaté jáhenské svěcení neztrácí nikdy svoji platnost, avšak ztráta jáhenského stavu může nastat v situacích definovaných CIC, kán. 290–293.
	3.4. Obživa a zabezpečení
<i>Obživa a zabezpečení</i>	89. Zásady odměňování trvalých jáhnů jsou následující: <ol style="list-style-type: none"> 1. „Jáhnové zaměstnaní v profesních oborech mají žít z příjmů, které z nich plynou“ (DMD 15; srov. SDO V, 21). 2. Jáhni, kteří jsou zcela nebo do značné míry oddáni službě v církvi a nemají jiné příjmy z jiných zdrojů obživy, musí být odměňováni takovým způsobem, aby mohli zabezpečit obživu sobě, a v případě ženatých jáhnů také svojí rodině (srov. CIC, kán. 281, § 3; DMD 18). 3. Jáhni, kteří mimo to, že zcela nebo do značné míry slouží církvi a mají určité prostředky obživy z jiných zdrojů, musí z těchto příjmů uspokojovat potřeby své i své rodiny (srov. CIC, kán. 281, § 3; DMD 19). 4. Do partikulárního práva je třeba zahrnout vhodné

předpisy všech aspektů, které mohou zajistit jáhna v případě ztráty zaměstnání nebo jeho smrti a z toho vyplývajících závazků vůči manželce a dětem (srov. DMD 20).

5. Sociální péče o jáhny pokud to nebylo jinak ustanoveno, má být svěřena konkrétní instituci (srov. DMD 16; CIC, kán. 1274, § 2), proto diecézní biskup (řeholní představený) má zajistit patřičné zdravotní a sociální pojištění jáhnů a jejich rodin.